Abdumannonova. M. Sh.
Farg’ona davlat universiteti 2-bosqich magistranti

ETNOPEDAGOGIK RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHDA WEB-KVEST TEXNOLOGIYASINING ISTIQBOLLARI VA MEXANIZMLARI

Annotatsiya Ushbu tezis etnopedagogik resurslardan samarali foydalanishda Web-kvest *texnologiyasining istiqbollari va mexanizmlarini o‘rganishga bag‘ishlangan. Tadqiqotning maqsadi etnopedagogika tamoyillarini raqamli ta’lim muhitida interfaol yondashuvlar orqali amalga oshirish imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqotda kuzatuv, tahlil, taqqoslash hamda pedagogik tajriba metodlaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, Web-kvest texnologiyasi talabalarda mustaqil fikrlash, hamkorlik, axborot savodxonligi va ijodiy tafakkurni rivojlantiradi. Shuningdek, u etnopedagogik qadriyatlarga asoslangan ijtimoiy faollikni shakllantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Xulosalarga ko‘ra, Web-kvest texnologiyasi milliy merosni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish va ta’lim sifatini oshirishda samarali vosita hisoblanadi.*

Kalit so‘zlar*: etnopedagogika, Web-kvest, raqamli ta’lim, ijtimoiy faollik, innovatsion yondashuv, milliy qadriyat, hamkorlik, motivatsiya, ijodkorlik, ta’lim sifati.*

Аннотация Данный тезис посвящён изучению перспектив и механизмов эффективного использования этнопедагогических ресурсов через технологию Web-квестов. Цель исследования определить возможности реализации принципов этнопедагогики в цифровой образовательной среде с применением интерактивных подходов. В исследовании использовались методы наблюдения, анализа, сравнения и педагогического эксперимента. Результаты показали, что технология Web-квестов развивает у студентов самостоятельное мышление, сотрудничество, информационную грамотность и творческое мышление. Также она способствует формированию социальной активности, основанной на этнопедагогических ценностях. В выводах отмечается, что Web-квесты являются эффективным средством интеграции национального наследия в образовательный процесс и повышения качества обучения.

Ключевые слова: этнопедагогика, Web-квест, цифровое образование, социальная активность, инновационный подход, национальные ценности, сотрудничество, мотивация, креативность, качество образования.

Abstract This thesis explores the prospects and mechanisms of effectively using ethnopedagogical resources through WebQuest technology. The aim of the research is to identify ways of implementing ethnopedagogical principles within the digital education environment using interactive approaches. The study applied observation, analysis, comparison, and pedagogical experiment methods. The findings show that WebQuest technology develops students’ independent thinking, collaboration, information literacy, and creativity. It also contributes to the formation of social activity based on ethnopedagogical values. The conclusions highlight that WebQuest technology serves as an effective tool for integrating national heritage

into the learning process and improving education quality.

Keywords: ethnopedagogy, WebQuest, digital education, social activity, innovative approach, national values, collaboration, motivation, creativity, education quality.

Zamonaviy ta’lim tizimida milliy qadriyatlar, madaniy meros va xalq tajribasiga asoslangan etnopedagogik yondashuvlar yosh avlodni ma’naviy-axloqiy tarbiyalashda muhim o‘rin tutadi. Etnopedagogika nafaqat xalqning tarbiyaviy an’analarini o‘rganish, balki ularni zamonaviy ta’lim jarayoniga uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilarda ijtimoiy faollik, milliy o‘zlik va ijobiy hayotiy pozitsiyani shakllantirishni nazarda tutadi. Bugungi kunda ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalar keng joriy etilayotgan bir davrda, an’anaviy pedagogik tajriba bilan innovatsion yondashuvlarning integratsiyasi dolzarb ilmiy muammo sifatida qaralmoqda.

Ta’limda qo‘llanilayotgan zamonaviy axborot texnologiyalari, xususan, Web-kvest texnologiyasi bu o‘quvchilarni mustaqil izlanishga, ijodiy fikrlashga, jamoaviy hamkorlikka undaydigan interfaol metoddir. Mazkur texnologiya o‘quv topshiriqlarini internet resurslari asosida bosqichma-bosqich bajarish orqali talabalarning tahliliy va mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, Web-kvestning etnopedagogik mazmundagi topshiriqlar bilan uyg‘unlashtirilishi ta’lim jarayoniga yangi mazmun bag‘ishlaydi chunki u nafaqat bilim berish, balki milliy madaniyat, qadriyatlar va xalq donishmandligini amaliy o‘rganishga yo‘naltiriladi.

Bunday yondashuv talabalarda xalq pedagogikasining mohiyatini anglash, milliy identitetni mustahkamlash hamda ijtimoiy faol hayotiy pozitsiyani shakllantirishga yordam beradi. Web-kvest texnologiyasining joriy etilishi raqamli muhitda etnopedagogik resurslardan foydalanish samaradorligini oshirib, ta’lim jarayonini individuallashtirish va interfaollashtirish imkonini yaratadi.

Shuningdek, bu texnologiya ta’limning innovatsion yondashuvlari bilan uyg‘unlashgan holda, o‘quvchi va o‘qituvchi o‘rtasida yangi turdagi kommunikativ aloqani shakllantiradi. O‘quvchilar bilimni tayyor shaklda emas, balki mustaqil qidiruv va tahlil jarayonida egallaydi. Bu esa etnopedagogik mazmunga ega topshiriqlarni chuqur o‘zlashtirish, milliy qadriyatlarga asoslangan fikrlash madaniyatini rivojlantirishga imkon beradi.

Shu bois, mazkur tezisda Web-kvest texnologiyasidan foydalanishning pedagogik mexanizmlari, uning etnopedagogik resurslar bilan integratsiyalashuvi va ta’lim samaradorligini oshirishdagi istiqbollari ilmiy-nazariy jihatdan asoslanadi. Tadqiqotning dolzarbligi raqamli ta’lim va milliy qadriyatlar uyg‘unligiga asoslangan yangi pedagogik modelni shakllantirish zaruratidan kelib chiqadi.

Etnopedagogik resurslar bu xalqning ko‘p asrlik tajribasi, urf-odatlari, marosimlari, og‘zaki ijodi, xalq o‘yinlari, hunarmandchiligi va tarbiyaviy qadriyatlariga tayangan holda shakllangan o‘quv-tarbiyaviy manbalardir[36]. Ular yosh avlodni milliy o‘zlikni anglash, ma’naviyat, ijtimoiy faollik va mas’uliyat ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi. Bunday resurslardan foydalanish nafaqat

[36]Hasanov S. Etnopedagogika asoslari. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2018. – B.224.

ta’lim mazmunini boyitadi, balki o‘quvchilarda madaniy merosni qadrlash va uni amaliy faoliyatda qo‘llash ko‘nikmasini shakllantiradi. Zamonaviy ta’limda bu qadriyatlarni raqamli muhitga moslashtirish, ya’ni etnopedagogik materiallarni internet platformalarida taqdim etish, interfaol topshiriqlar orqali o‘zlashtirish dolzarb yo‘nalish sifatida qaralmoqda. Shu nuqtai nazardan, Web-kvest texnologiyasi ta’lim jarayoniga etnopedagogik mazmunni kiritish uchun eng samarali usullardan biri hisoblanadi. Web-kvest texnologiyasi amerikalik olim B. Dodge tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, u o‘quvchilarni internet manbalari asosida muayyan mavzuni izlanish va tahlil qilishga yo‘naltiruvchi o‘quv faoliyati shaklidir. Mazkur texnologiya o‘quvchilarga mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashuv, jamoaviy hamkorlik va kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish imkonini beradi.

Etnopedagogik yo‘nalishdagi Web-kvestlarni tuzishda mavzuni tanlash, etnopedagogik materiallarni to‘plash va tahlil qilish, o‘quvchilarni guruhlarga bo‘lish, topshiriqlarni taqsimlash, onlayn manbalarni aniqlash, mustaqil izlanish, tahlil va taqdimot hamda baholash kabi bosqichlar muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur texnologiyaning pedagogik mexanizmlari etnopedagogik materiallarni raqamli shaklda saqlash va ulardan dars jarayonida foydalanish, topshiriqlarni mantiqiy va qiziqarli tarzda loyihalash, hamkorlikka asoslangan muhit yaratish, milliy qadriyatlarga asoslangan muammoli vaziyatlarni yechishga yo‘naltirish, shuningdek, tahliliy fikrlash va ijodiy yondashuvni rag‘batlantirishni o‘z ichiga oladi.

Etnopedagogika va Web-kvest texnologiyasining integratsiyasi ta’lim jarayonida motivatsion, bilimiy va tarbiyaviy natijalarni beradi[37]. Motivatsion natijada talabalar o‘z xalqining qadriyatlarini raqamli shaklda o‘rganishga qiziqish bildiradilar, bilimiy natijada milliy tarbiya, urf-odatlar va xalq og‘zaki ijodining mazmunini chuqur o‘zlashtiradilar, tarbiyaviy natijada esa ijtimoiy faollik, jamoaviylik, milliy o‘zlik va mas’uliyat hissi mustahkamlanadi. Shu bilan birga, Web-kvest texnologiyasining istiqbollari ta’lim jarayonida yangi imkoniyatlar yaratadi: u o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmasini rivojlantirib, o‘qituvchining rahbarlik rolini interfaol muvofiqlashtiruvchi bosqichga o‘tkazadi. Natijada, milliy madaniyatni saqlash va targ‘ib etishning raqamli modeli sifatida Web-kvest texnologiyasidan foydalanish O‘zbekiston ta’lim tizimining xalqaro miqyosdagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, etnopedagogik resurslardan ta’lim jarayonida samarali foydalanish yosh avlodni milliy o‘zlikni anglash, ma’naviy qadriyatlarni asrab-avaylash, millatlararo totuvlik va ijtimoiy mas’uliyat ruhida tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi. Bu jarayon o‘quvchilarning nafaqat bilim darajasini, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Ayniqsa, Web-kvest texnologiyasining etnopedagogika bilan uyg‘unlashuvi o‘quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqadi u milliy merosni o‘rganish va amaliyotga tatbiq etish imkonini raqamli muhitda yaratadi.

Web-kvest texnologiyasi yordamida talabalar xalq urf-odatlari, og‘zaki ijod, xalq o‘yinlari va marosimlarini zamonaviy axborot texnologiyalari orqali o‘rganish, tahlil qilish va taqdim etish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa ularning mustaqil izlanish, tanqidiy fikrlash, hamkorlikda

[37] Rasulova M. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – T.: “Innovatsiya-Ziyo”, 2020. – B.312.

ishlash va ijodiy yondashuv ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, o‘qituvchining roli ham o‘zgaradi u bilim manbai sifatida emas, balki yo‘naltiruvchi, motivatsiya beruvchi va jarayonni boshqaruvchi sifatida faoliyat yuritadi.

Etnopedagogik resurslarni Web-kvest orqali integratsiya qilish ta’lim mazmunini boyitib, o‘quvchilarning dars jarayoniga faol jalb etilishini ta’minlaydi. Natijada, o‘quvchi milliy qadriyatlarga tayanib, zamonaviy texnologiyalar yordamida o‘zini namoyon etishga, ijtimoiy faolligini oshirishga va jamiyat taraqqiyotida faol ishtirok etishga intiladi.

Web-kvest texnologiyasining etnopedagogik jarayonlarga tatbiqi O‘zbekiston ta’lim tizimida innovatsion, raqamli va milliy qadriyatlarga asoslangan yangi pedagogik modelni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa kelajak avlodni ma’naviy yetuk, texnologik jihatdan raqobatbardosh va ijtimoiy faol shaxs sifatida tarbiyalashning muhim omillaridan biri bo‘lib hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Abduraxmonova M. Etnopedagogik merosdan ta’lim jarayonida foydalanishning metodik asoslari. – T.: “Ilm Ziyo”, 2022. – B.178.
2. Bakhromova D. Innovative Technologies in Higher Education: Web-Quest Method in Practice. – Tashkent: UzSWLU Press, 2021. – P.118–124.
3. Dodge B. Some Thoughts About WebQuest. – San Diego State University, 1997. – P.1–7.
4. Hasanov S. Etnopedagogika asoslari. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2018. – B.224.
5. Karimova V. Milliy qadriyatlar asosida ta’lim jarayonini tashkil etishning pedagogik asoslari. – T.: “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi”, 2019. – B.256.
6. March T. WebQuests for Learning: Why WebQuests? – Educational Leadership, Vol. 58, No. 2. – 2000. – P.42–47.
7. Rasulova M. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – T.: “Innovatsiya-Ziyo”, 2020. – B.312.
8. UNESCO. ICT in Education: A Critical Review of Innovative Pedagogies. – Paris: UNESCO Publishing, 2020. – P.56–78.
9. Мудрик А.В. Социализация человека: учеб. пособие для студентов высш. учеб. зав. / А.В. Мудрик. – 2-е издание., испр. и доп. – М.: Издательский центр “Академия”, 2006. – С.304.
10. Ходжаев Б.Х. Педагогик аксиология. – Т.: “Fan va texnologiya”, 2012. – B.168.